

ሁለተኛ ምንጮች

(Secondary Sources)

□ ስባ ሊቃናት

(Septuagint (lxx))

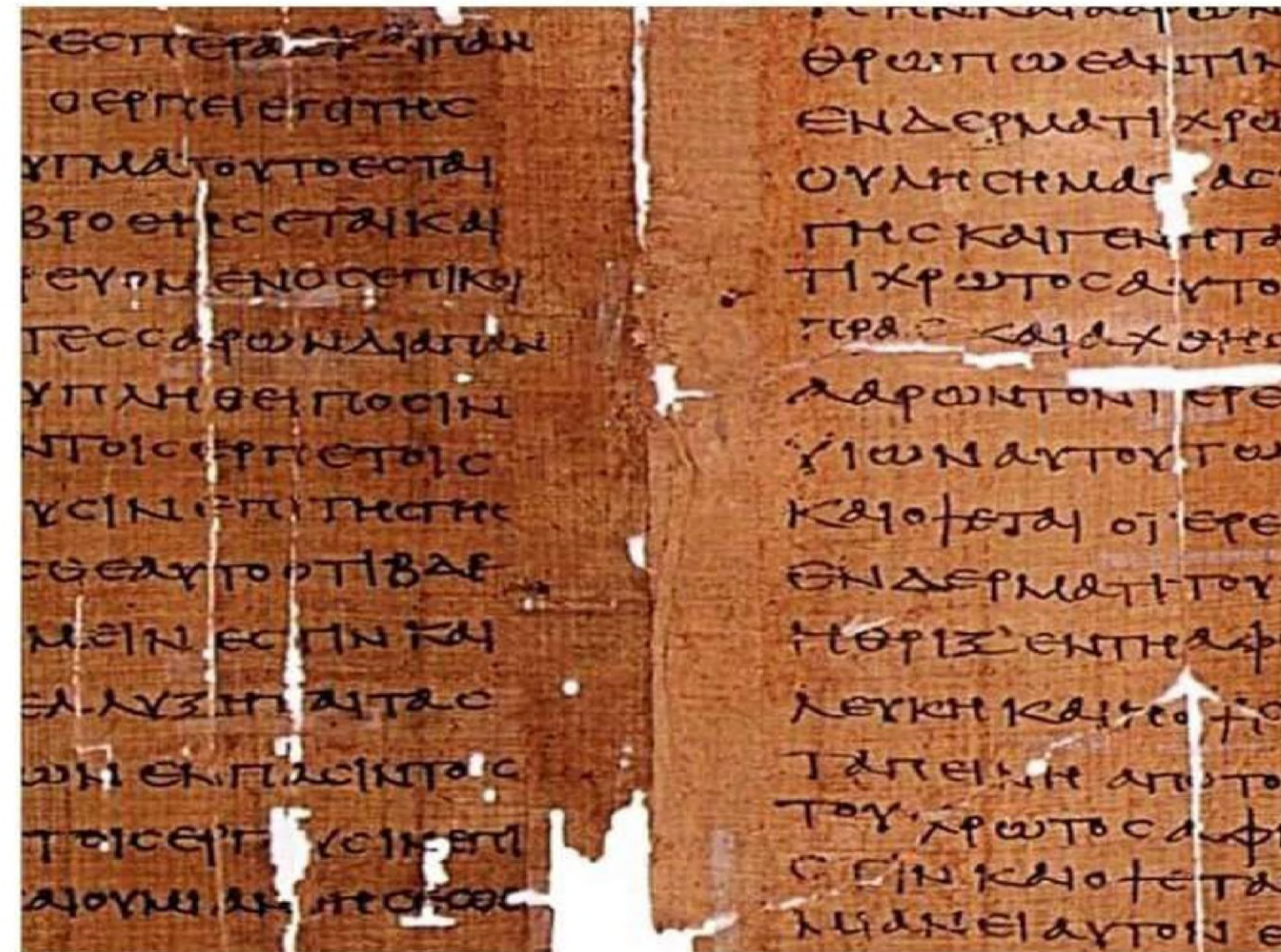
የተፃፈበት ዘመን ከ250 - 100 ዓ.ዓ

- የዕብራዊያን ቋንቋ እየሞተ እና የግሪክ ቋንቋ እያደገ ሲመጣ የብሉይ ኪዳን መጽሐፍት ወደ ግሪክኛ መተርጎም ነበረባቸው።
- በግብጽ ፋሮስ ደሴት በ70 የአይሁድ ሊቃውንት ከዕብራይስጥ ወደ ግሪክ ቋንቋ ለመጀመሪያ ጊዜ የተተረጎመ የብሉይ ኪዳን ትርጉም ነው።
- ስባ ሊቃናት ትርጉም የጥንት ቤተ ክርስቲያን ዋነኛ መጽሐፍ ቅዱስ ነበር። ሐዋርያት በተለይም ሉቃስ፣ ጳውሎስና የዕብራዊያን ፀሀፊ ከስባ ሊቃናት ትርጉም ይጋግመው ይጠቅሳሉ።

Greek
Carbon ink
on payrus

Deuteronomy 23-28 1406 BC
Greek Septuagint 150 BC

Torah Scroll from two Synagogues in Fayyum, Egypt

□ ግሪክ ትርጉሞች

(Greek Translation)

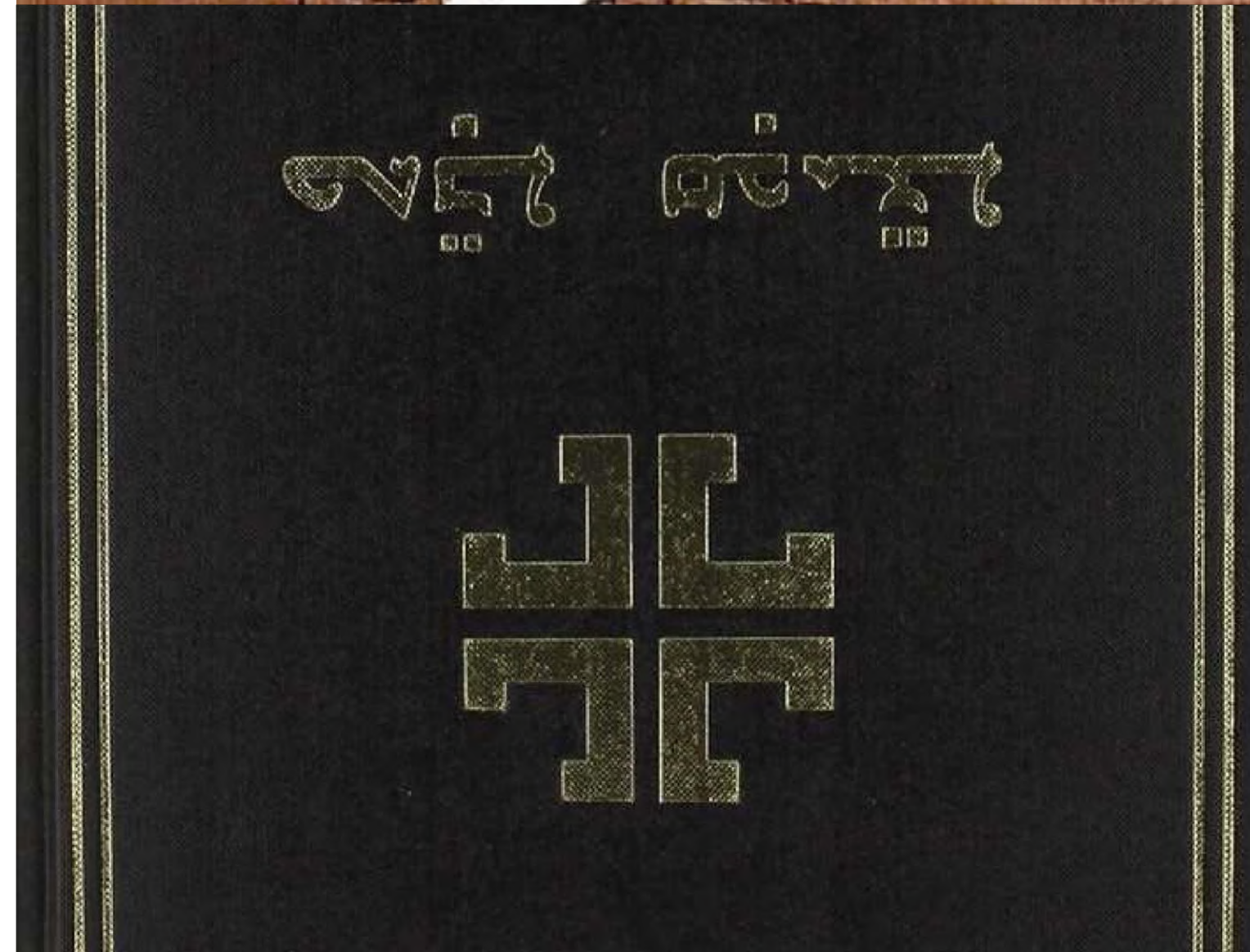
- አቂላ (Aquila) 130 ዓ.ም።
- ሳሙከስ (Symmachus) 3ኛ ክፍለ ዘመን አ.ም.።
- ቲዎዶቲዮን (Theodotion) 2ኛ ክፍለ ዘመን።

■ ሲሪያክ

(Syriac Version)

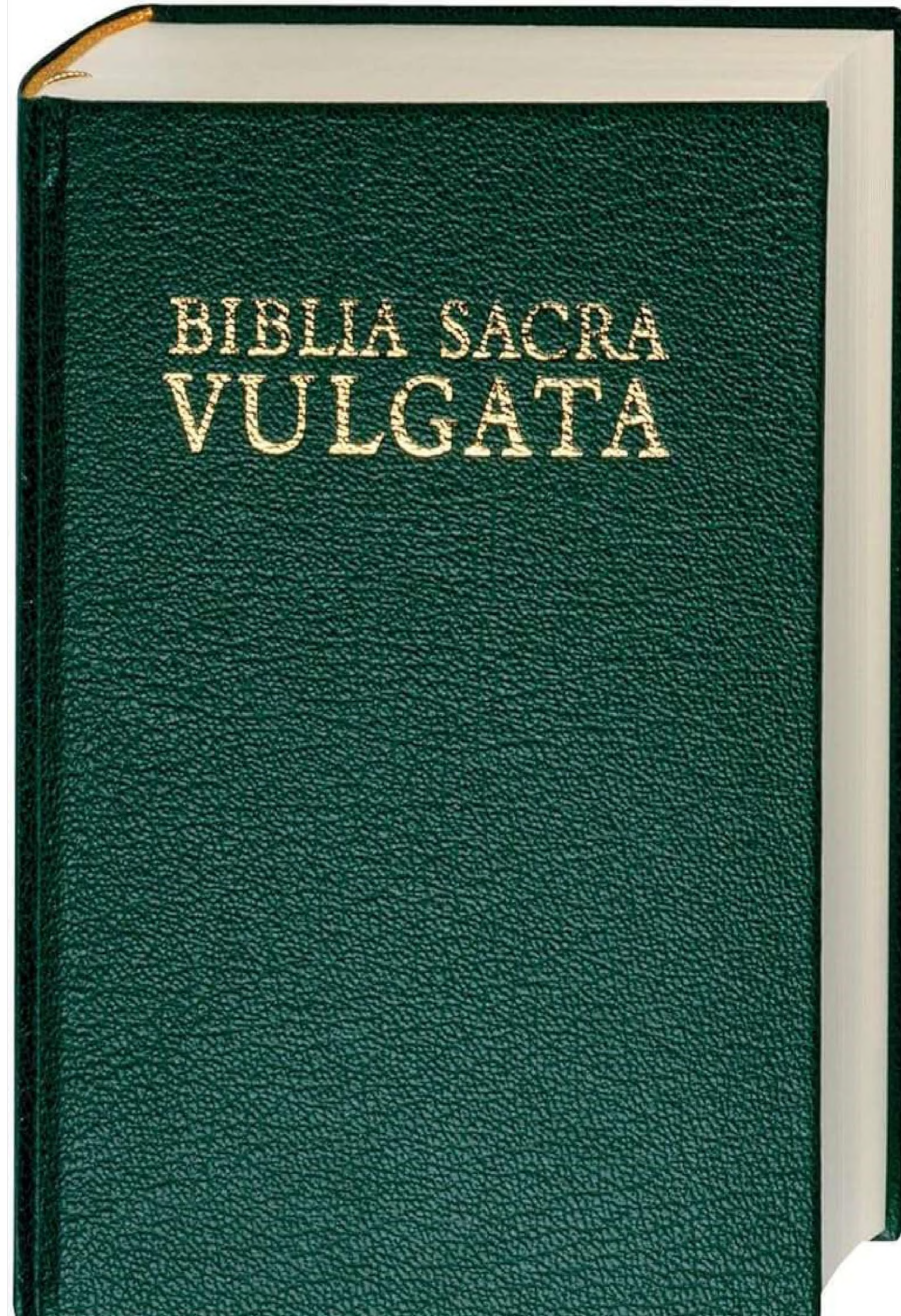
- ጥንታዊ ሲሪያክ (Old Syriac Version) ነፃ ክፍለ ዘመን።
- ሲሪያክ ፔሽታ (Syriac Peshta) 3ኛ ክፍለ ዘመን።

□ ላቲን

(Latin Version)

- ጥንታዊ ላቲን (Old Latin) 1ኛ ክፍለ ዘመን።
- ላቲን ሹልጌት (Latin Vulgate) 400 ዓ.ም።

□ 𐩧𐩢𐩣𐩪

(Coptic Version)

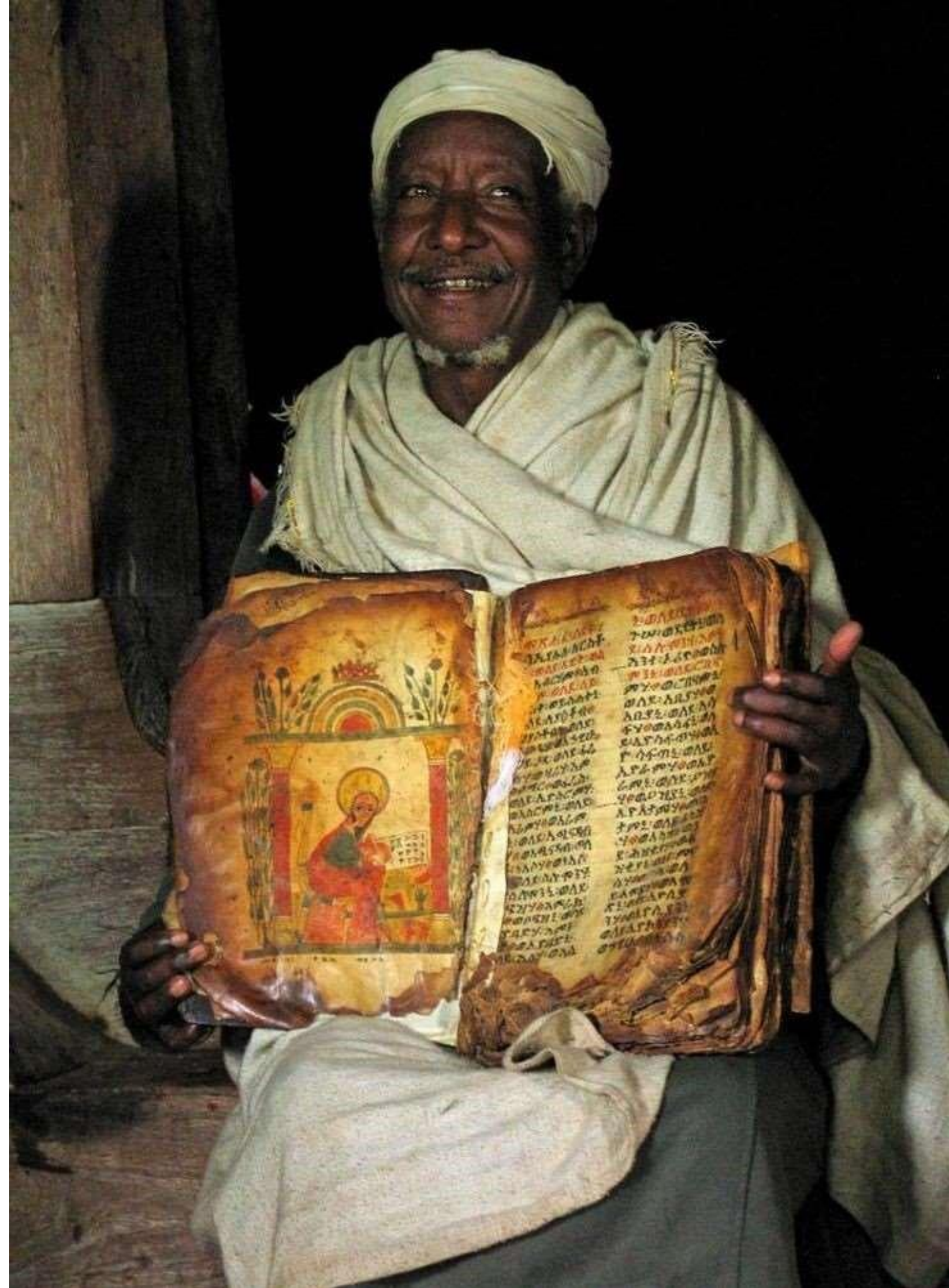
- ስህዲክ (የላይኛው ፡፡ ፡፡ 3ኛ ክፍለ ዘመን፡፡
- ቦህሪክ (የታችኛው ፡፡ ፡፡ 4ኛ ክፍለ ዘመን፡፡

□ ሌሎች

(Other Versions)

- አርሜኒያን (Armenian Version) 5ኛ ክፍለ ዘመን።
- ኢቶፒክ (Ethiopic Version) 5ኛ እና 6ኛ ክፍለ ዘመን።
- አረቢክ (Arabic Version) 8ኛ ክፍለ ዘመን።

■ አረማይክ ታርገም

(Aramaic Targum)

የተፃፈበት ዘመን - 200-500 ዓ.ም

- አረማይክ ታርገም የብሉይ ኪዳን የአረማይክ ቋንቋ ትርጉም ነው።
- የግሪክ ቋንቋ እየተስፋፋ ሲመጣ ብሉይ ኪዳን ወደ ግሪክ በሰባ ሊቃናት እንደተተረጎመ ሁሉ፤ የዕብራይስጥ ቋንቋ እየጠፋና የአረማይክ ቋንቋ ተናጋሪ ሲበዛ ብሉይ ኪዳንን ወደ አረማይክ ቋንቋ ተተረጎመ።
- ታርገም - ትርጉም ወይም ፍቺ ማለት ነው። ለብሉይ ኪዳን ንባባት ጥናት ከፍተኛ አስተዋጽኦ አለው።

▣ ለንደን ፖሊጎት

(London Polygot)

የተፃፈበት ዘመን - 1654-1657 ዓ.ም

- የዕብራይስጡን ጽሁፍ በላቲን ትርጉም የያዘ ሲሆን በውስጡ ላቲን ታርገም፣ ሹልጌት፣ አረብኛ፣ ሴፕቱጀንት እና ፔሽታ ይዟል።

